

Werkprogramma 2020-2021

Zeven prioriteiten
voor het onderwijsbeleid

De Vlaamse Onderwijsraad is de strategische adviesraad voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming.

Vertegenwoordigers uit het hele onderwijslandschap en van de sociaaleconomische en sociaal-culturele organisaties overleggen in de Vlor over het onderwijs- en vormingsbeleid. Op basis daarvan geeft de Vlor adviezen aan de Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs en Vorming en aan het Vlaams Parlement.

In januari 2019 bracht de Vlor een [memorandum](#) uit voor de nieuwe Vlaamse regering. In de aanloop van de verkiezingen van mei 2019 formuleerden de onderwijspartners de prioriteiten waarin de nieuwe regering zou moeten investeren op vlak van onderwijs:

- brede, ambitieuze en kwaliteitsvolle vorming
- voldoende onderwijscapaciteit en uitdagende leeromgevingen
- levenslang en levensbreed leren
- gelijke onderwijskansen tijdens de hele onderwijsloopbaan
- inclusief onderwijs
- onderwijsprofessionals
- sterke en participatieve onderwijsinstellingen

Dat zijn ook de thema's waarrond de Vlor sinds 2019-2020 jaarlijks zijn werkprogramma opbouwt.

In dit document leest u wat de Vlor in het werkjaar 2020-2021 doet en plant te doen rond de zeven prioritaire thema's voor het onderwijsbeleid. Daarbij maken we telkens de link met het regeerakkoord en de beleidsnota van de minister van Onderwijs. Over de prioriteiten uit die beleidsnota reflecteerde de Vlor al eerder in zijn [advies](#) van 28 november 2019.

De coronapandemie heeft in het onderwijs ongekende maatregelen nodig gemaakt. Zowel het onderwijsveld als de overheid staan voor uitdagingen om de gevolgen van deze crisis te ondervangen. De komende periode zal er dan ook minder ruimte zijn om nieuwe ontwikkelingen op gang te brengen of om kennis, die buiten het crisisdomein valt, breed toe te passen in de praktijk. Daarom kiest de raad voor een compact en wendbaar werkprogramma.

Na afloop van dit werkjaar zal het [jaarverslag](#) een uitgebreid verslag brengen van de werking.

Inhoud

1 BREDE, AMBITIEUZE EN KWALITEITSVOLLE VORMING	6
Eindtermen	7
Kleuteronderwijs	7
Onderwijskwaliteit en gestandaardiseerde toetsen	7
Hoger onderwijs	8
Duaal leren / arbeidsmarktgericht onderwijs	8
Taal	9
Modernisering secundair onderwijs	9
Studiekeuze van secundair naar hoger onderwijs	9
Ongekwalificeerde uitstroom voorkomen en remediëren	10
2 VOLDOENDE ONDERWIJSCAPACITEIT EN UITDAGENDE LEEROMGEVINGEN	10
Digitale transformatie en innovatie	12
Wat een crisis ons leert voor de toekomst van onderwijs	12
STEM	12
STEAM+	13
Aantal uren werkplekleren in zorgopleidingen lineair dbso	13
Uitdagende leeromgevingen in het hoger onderwijs	13
De advisering van onderwijsaanbod en -organisatie	14
3 LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN	16
Leercultuur	17
Hertekening inburgeringstraject	17
Levenslang leren en hoger onderwijs	17
4 GELIJKE ONDERWIJSKANSEN	18
Leerplichtonderwijs	19
Diversiteit stimuleren in het hoger onderwijs	19
5 INCLUSIEF ONDERWIJS	20
6 ONDERWIJS-PROFESSIONALS	22
Project 'De leraar op school en in de samenleving'	23
InnoVET: Leraren professionaliseren via technologische innovatie	23
Diversiteit in lerarenteams	24

7 STERKE EN PARTICIPATIEVE ONDERWIJSINSTELLINGEN	25
Maatschappelijke verwachtingen	26
Identiteit en waardenbeleving	26
Welbevinden en preventie van pesten	26
Studentenparticipatie	27
Onderwijsonderzoek	27
Sectorconvenants	27
KRITISCHE VOORWAARDEN	28
Financiering	29
Samen onderwijsbeleid maken	29
Partnerschappen met andere beleidsdomeinen	30

1

Brede, ambitieuze en kwaliteitsvolle vorming

Eindtermen

Het regeerakkoord en de beleidsnota Onderwijs kondigen aan dat het werk aan de modernisering van de eindtermen zal worden verdergezet. De eindtermen zullen scherp, duidelijk en uitdagend worden geformuleerd.

De Vlor heeft intussen een aantal adviezen uitgebracht over de manier waarop eindtermen kunnen worden gemoderniseerd, gaande van het basisonderwijs over het secundair onderwijs. In dit rijtje ontbrak voorlopig een visie op onderwijsdoelen voor leerlingen met specifieke noden. We brengen daarover in september een advies uit.

Op basis van die adviezen zetten we ook in op een constructieve dialoog met de beleidsmakers over het moderniseringsproces. Zo willen we meewerken aan het noodzakelijke draagvlak voor de nieuwe onderwijsdoelen en de impact van ons advieswerk van de laatste jaren vergroten. Daarvoor putten we ook uit de seminars met verschillende experts die werden georganiseerd van januari tot maart 2020.

We volgen actief de verdere ontwikkeling van eindtermen op.

Kleuteronderwijs

Vanaf dit schooljaar is de leerplicht verlaagd naar vijf jaar. De minister grijpt dit aan om vanaf schooljaar 2021-2022 de taalvaardigheid Nederlands bij de start van de leerplicht in kaart te brengen en daaraan taalintegratietrajecten te verbinden.

De Vlor wil mee nadenken over een kwaliteitsvolle implementatie van de taalscreening en de taalintegratietrajecten en zal daarover aanbevelingen formuleren in een advies dat hij uitbrengt in het voorjaar van 2021.

Daarnaast werkt de Vlor ook ruimer rond het thema 'onderwijs aan het jonge kind'. Er loopt een strategische verkenning waarin we vernieuwende pistes voor de toekomst willen verkennen.

Onderwijskwaliteit en gestandaardiseerde toetsen

In de beleidsnota is sprake van het invoeren van gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven om leerwinst in kaart te brengen. De Vlor volgt dat beleidsproject met bijzondere aandacht op.

We hebben de voorbije jaren diverse [adviezen](#) uitgebracht over onderwijskwaliteit en hoe gevalideerde toetsen basisonderwijs, peilingen en internationaal vergelijkend onderwijsonderzoek (zoals PIRLS en PISA) een hefboom voor kwaliteit kunnen zijn.

In opdracht van het departement Onderwijs en Vorming loopt in het najaar van 2020 een haalbaarheidsstudie over de implementatie van gecentraliseerde toetsen in Vlaanderen. Die moet kennis aanleveren om onderbouwde beleidskeuzes te maken. De Vlor dringt aan op een snelle vrijgave van het rapport en zal op eigen initiatief een advies formuleren om het draagvlak voor de verschillende scenario's af te toetsen.

Daarnaast neemt de Vlor ook nog steeds zijn rol op als ontmoetingsplaats tussen onderzoekers en onderwijspartners om de dialoog aan te gaan over resultaten van peilingen en internationaal vergelijkend onderwijsonderzoek. We kijken in het bijzonder uit naar de publicatie van het nieuwe TIMMS-onderzoek in december 2020.

De Vlor reflecteert ook elk jaar op de bevindingen van de onderwijsinspectie uit de onderwijsspiegel. De onderwijsspiegel is immers een uniek document dat sterktes en zwaktes van het Vlaams onderwijs belicht. Het vormt een uitstekend aanknopingspunt voor verdere advieswerking en overleg over bepaalde thema's.

Hoger onderwijs

De beleidsnota Onderwijs zet in op het versterken van de **studie-efficiëntie** in het hoger onderwijs. Omdat een vlotte overgang van het secundair naar het hoger onderwijs daarbij cruciaal is, organiseert de Vlor een structureel overleg tussen partners van het secundair en hoger onderwijs. In dat overleg wordt o.a. onderzocht wat de positie is van de verschillende instrumenten bij die overgang. Het initiatief van de minister om een schakeljaar te voorzien als voorbereiding op het hoger onderwijs zal ook besproken worden in dat overleg. Vooral vanuit de bezorgdheid over een goede afstemming tussen die instrumenten en de inbedding ervan in de onderwijsloopbaanbegeleiding. Als klankbordgroep blijft het overleg de ontwikkelingen van het exploratie-instrument Columbus opvolgen en blijft het ook het draaiboek voor scholen actualiseren.

Als Vlaamse hogeronderwijsinstellingen een voortrekkersrol willen blijven spelen in het ontwikkelen van kennis en als ze hun studenten willen voorbereiden op hun professioneel en persoonlijk functioneren in een steeds meer globale en multiculturele samenleving, moeten zij verder blijven **internationaliseren**.

Eind november 2020 komen de ministers, verantwoordelijk voor hoger onderwijs, van 48 Europese landen virtueel samen om een stand van zaken op te maken van het Bolognaproces. De conclusies van de ministers werden vastgelegd in een communiqué met de toekomstvisie, de prioriteiten en werkpunten voor een Europese hoger onderwijsruimte. De Vlor zal reageren op het communiqué en daarbij ook een aantal aandachtspunten voor Vlaanderen meegeven.

(Zie ook p. 13: Uitdagende leeromgevingen in het hoger onderwijs)

Duaal leren / arbeidsmarktgericht onderwijs

Sinds de aankondiging van het systeem van duaal leren en de inkanteling van het systeem van leren en werken (deeltijds beroepssecundair onderwijs, incl. de leertijd), is de Vlor bezorgd over de doelgroep van leren en werken. We stellen vast dat die moeilijk zijn plaats vindt in duaal leren en de aanloopfase zoals ze uitgetekend is. Die bezorgdheden werden vertaald in meerdere adviezen zoals [Drempels wegwerken in duaal leren. Toekomstperspectief voor de huidige doelgroep van leren en werken](#) en [Laat leren en werken niet zomaar inkantelen in duaal leren](#). De Vlor wilde rechtstreeks in dialoog gaan met de beleidsmakers op 8 maart 2020, om de doelgroep in beeld te brengen en in debat te gaan over hun leerweg. Als gevolg van de

coronamaatregelen kon dat die dag niet doorgaan, maar het overleg tussen beleid en onderwijsverstrekkers is intussen gaande. Daar zal de Vlor op inhaken met advies zodra de contouren zich aftekenen.

Regionale technologische centra (RTC) zorgen voor een betere afstemming van onderwijs en opleiding met de noden van de arbeidsmarkt. In hun beheersovereenkomst is voorzien dat de Vlor minstens jaarlijks een klankbordgroep organiseert om de werking van de RTC's te toetsen aan het bredere strategische onderwijs- en socio-economisch kader en om opportuniteiten mee te geven. De raad zal dan ook zoals ieder jaar een advies uitbrengen met opportuniteiten voor de jaaractieplannen van de RTC 2021-2022. In het volgende werkjaar voorziet de Vlor een advies in aanloop naar een nieuwe beheersovereenkomst voor de RTC vanaf september 2022.

Conform het regeerakkoord zetten de ministers van Onderwijs en van Werk stappen om het duaal leren ook ingang te doen vinden in het hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs. De Vlor denkt samen met de SERV en de overheid na over de mogelijke doelstellingen van duaal leren in deze onderwijsniveaus, over de eventuele drempels en over de manier waarop duaal leren daar vorm kan krijgen. De Vlor zal advies uitbrengen bij de voorontwerpen van decreet.

Taal

Uit de beleidsnota Onderwijs blijkt een zeer grote zorg voor een kwaliteitsverbetering van het **Nederlands** in het onderwijs. Om daaraan mee te werken, zal de Vlor een advies uitbrengen over de taalscreening voor vijfjarige kleuters en de taalintegratietrajecten.

(Zie ook p. 7: Kleuteronderwijs)

Modernisering secundair onderwijs

De Vlor volgt de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs van nabij op. Dat doen we via dialoog onder de leden van de Raad Secundair Onderwijs. Daar kunnen onderwijsvertekkers, personeel, leerlingen en ouders hun ervaringen met elkaar delen. De komende jaren, wanneer het vernieuwde aanbod en de nieuwe [eindtermen](#) ook in de tweede en derde graad ingang vinden, verwachten we wijzigende leerlingstromen, zeker in het arbeidsmarktgerichte onderwijs. De Vlor blijft die evoluties opvolgen en zal via zijn advieswerk de bezorgdheden signaleren aan het beleid en maatregelen vragen.

Studiekeuze van secundair naar hoger onderwijs

De Vlor organiseert structureel overleg tussen de actoren uit het secundair en hoger onderwijs over het optimaliseren van het studiekeuzeproces. De raad blijft de ontwikkeling van het exploratie-instrument Columbus opvolgen en actualiseert het draaiboek om scholen te ondersteunen bij het gebruik van dat instrument in de onderwijsloopbaanbegeleiding (OLB) van leerlingen (*zie ook p. 8: Hoger onderwijs*). Daarnaast onderzoekt de raad de positionering en een goede afstemming van de verschillende instrumenten in de overgang van het secundair naar het hoger onderwijs en naar de inbedding ervan in OLB. Om daarmee te starten, organiseren we een eerste verkennend seminarie in december 2020.

Ongekwalificeerde uitstroom voorkomen en remediëren

Via twee [seminaries](#) en een stageonderzoek heeft de Vlor de mogelijkheden verkend voor de samenwerking tussen secundair onderwijs, tweedekansonderwijs en de Examencommissie secundair onderwijs. Meer en betere samenwerking en afstemming tussen die drie aanbieders van trajecten die naar een diploma secundair onderwijs leiden, moeten het ongekwalificeerd schoolverlaten enerzijds voorkomen voor wie dreigt uit te vallen en anderzijds remediëren voor wie de weg naar een diploma secundair onderwijs wil terugvinden. De Vlor vertaalt de bevindingen uit de seminars en de stageopdracht nu naar een [advies](#). Daarin zetten we de noodzakelijke stappen uiteen die gezet moeten worden voor en door aanbieders en leerloopbaanbegeleiders: elkaars werking beter leren kennen, expertise uitwisselen en samenwerken rond trajecten op maat. Het is belangrijk dat de overheid dat faciliteert en de aanbieders en leerloopbaanbegeleiders versterkt in hun kerntaken.

Geers Amaren – Dé kunsthumaniora, Antwerpen

2

Voldoende onderwijs capaciteit en uitdagende leeromgevingen

Digitale transformatie en innovatie

Onder de vlag 'School of the Future' deed de Vlor in juni 2019 samen met het Vlaams Werkgeversplatform een [oproep](#) aan de nieuwe Vlaamse regering om te investeren in kwalitatief onderwijs in een wijzigende context.

Binnen de Vlor is ondertussen een werkgroep aan de slag, samengesteld uit onderwijs- en arbeidsmarktpartners. Die werkgroep bereidt een projectoproep voor die scholen moet aanzetten tot duurzame en opschaalbare digitale innovatieprojecten waarin de mogelijkheden en de grenzen van digitale transformaties op schoolniveau worden verkend en waar ook andere scholen uit kunnen leren.

Vanuit een integrale kijk op de school van de toekomst ligt de focus van het project op digitalisering in de school. Maar ook andere transformatieprocessen komen aan bod:

- de school als zinvolle en stimulerende werkplek
- de school als krachtige leerplek voor elk kind
- de doeltreffende school
- de genetwerkte school
- de duurzame school

Naar aanleiding van de coronacrisis komt de beleidsagenda rond digitalisering in onderwijs (IT, e-inclusie, ...) in een stroomversnelling. In het advies over [wat een crisis ons leert voor de toekomst van onderwijs](#) gaat de Vlor er verder op in, volgt hij de verdere evoluties op de voet en zal zijn advieswerk afstemmen op de beleidsagenda.

De Vlor neemt ook deel aan de klankbordgroep voor het project i-Learn, dat een online portaal voor digitaal gepersonaliseerd leren zal creëren.

Wat een crisis ons leert voor de toekomst van onderwijs

De coronacrisis had en heeft een enorme impact op de organisatie van onderwijs. In maart moesten alle onderwijsniveaus en -vormen van de ene op de andere dag volledig de omslag maken naar afstandsonderwijs. Daar waren ze niet altijd goed op voorzien en er waren dan ook grote problemen bij lesgevers en lerenden. Geleidelijk aan kan onderwijs terug op school plaatsvinden. Toch is het duidelijk dat de voorbije maanden hun sporen zullen nalaten. Het is tijd om te bekijken welke opportuniteiten duurzaam verankerd kunnen worden. Maar ook en vooral wat er moet gebeuren om ervoor te zorgen dat de structurele problemen aangepakt worden, zodat onderwijs in het algemeen meer kwaliteitswinst kan boeken én weerbaarder is tegen toekomstige crises.

STEM

Met het einde van het huidige STEM-actieplan in zicht, gaf de Vlor in juni 2019 zijn aanbevelingen voor het STEM-actieplan 2020-2030. In dat advies pleit hij voor een STEM-actieplan dat inzet op twee sporen: STEM-geletterdheid voor alle burgers en STEM-specialisatie voor toekomstige werknemers in STEM-beroepen. STEM-acties mogen dus niet enkel gericht

zijn op meer instroom in STEM-opleidingen om tegemoet te komen aan de noden van de arbeidsmarkt, maar moeten breder gaan.

De Vlor volgt de ontwikkelingen richting een opvolger van het afgelopen actieplan op de voet, neemt ze mee in relevante dossiers op de verschillende onderwijsniveaus en blijft zijn rol opnemen in de STEM-stuurgroep.

STEAM+

‘STEAM+’ staat voor ‘Innovating STE(A)M in Higher Education with Interdisciplinary Talent Programs’, een project dat gefincancierd wordt door Erasmus+, Key Action 3 (support for policy reform).

Het project startte op 1 januari 2020 en heeft een looptijd van 36 maanden. Coördinator is de Hanzehogeschool Groningen. Andere formele partners in Vlaanderen zijn KU Leuven, Universiteit Antwerpen en VARIO.

De Vlor heeft zich geëngageerd om aan dit project mee te werken door feedback te geven op voorlopige conclusies gedurende de looptijd van het project, door deel te nemen aan workshops en vergaderingen, door informatie te verstrekken over nationaal beleid, door verbinding te maken met relevante stakeholders en door de ontwikkeling en disseminatie van de projectresultaten te ondersteunen.

Aantal uren werkplekuren in zorgopleidingen lineair dbso

Voor het schooljaar 2019-2020 is beslist dat, wanneer die leerlingen over alle competenties beschikken, het niet noodzakelijk is om die uren nog te presteren om een certificaat of kwalificatie te behalen. Omdat de kans reëel is dat er nog een doorwerking zal zijn van de coronacrisis tijdens het volgende schooljaar en gezien de noodzaak om scholen tijdig te informeren, adviseerde de Vlor om voor het schooljaar 2020-2021 leerlingen te screenen en te certificeren op basis van de verworven competenties en niet op het aantal gepresteerde uren op de werkplek.

De Vlor bereidt zich voor om in het voorjaar van 2021 een advies uit te brengen op langere termijn, rekening houdend met de toekomst van leren en werken en de timing daarvan.

Uitdagende leeromgevingen in het hoger onderwijs

Het vorige werkjaar werd in het bijzonder gekleurd door de coronacrisis waardoor instellingen hoger onderwijs bijzonder snel moesten schakelen om het onderwijsaanbod voor hun studenten te blijven garanderen. De raad wil over deze strategische keuzes reflecteren en start een denkproces op over wendbaar hoger onderwijs. Daarnaast is er ook een beleidslijn rond digitalisering en blended learning (werktitel) in hoger onderwijs. Het internationale project ‘Powerhead’ zal daarvoor ook de nodige input kunnen leveren. Dat project vertrekt van een analyse van de behoeften van instellingen voor hoger onderwijs om digitaal leren in het hoger onderwijs te verbeteren in Vlaanderen en Letland. Het doel is, na uitwisseling met meerdere

Europese landen, richtlijnen te ontwikkelen voor een nationale beleidsstrategie voor digitaal leren in het hoger onderwijs én aanbevelingen te formuleren voor instellingen hoger onderwijs.

De advisering van onderwijsaanbod en -organisatie

Programmaties

Als gevolg van het M-decreet werd de bevoegdheid van de Vlor voor overleg en advies over nieuw en bijkomend onderwijsaanbod uitgebreid met de programmatieaanvragen in het buitengewoon onderwijs. Zo geeft de Vlor advies over de programmatieaanvragen voor het BuBaO, BuSO en dual BuSO.

Voor het gewoon secundair onderwijs gaf de raad al advies over de programmatieaanvragen voor de niche-basisopties in het tweede leerjaar, nieuwe studierichtingen in de 2de en 3de graad en de duale structuuronderdelen. Vanaf dit werkjaar komen daar ook de aanvragen voor het dbso bij.

De Vlor zal, zowel in november als maart, ook advies uitbrengen over de aanvragen voor bijkomende onderwijsbevoegdheid in de centra voor volwassenenonderwijs (cvo). Die kan opleidingen organiseren die behoren tot de studiegebieden van het secundair volwassenenonderwijs. Sinds 1 september 2017 wordt de onderwijsbevoegdheid van een cvo door de Vlaamse overheid niet langer toegekend op het niveau van de opleiding, maar op het niveau van het studiegebied en niet langer op het niveau van het ganse centrum maar op het niveau van de vestigingsplaats.

In de modulaire onderwijsorganisatie werkt ook het volwassenenonderwijs met opleidingsprofielen. Die omvatten, naast de benaming en het volume van de opleiding, ook de basiscompetenties en de modules en leertrajecten. De voorstellen voor opleidingsprofielen worden opgemaakt door het Vlaams Ondersteuningscentrum voor het Volwassenenonderwijs (VOCVO) en de pedagogische begeleidingsdiensten. De Vlor brengt in november en maart zijn advies uit voor voorstellen voor opleidingsprofielen.

Kunstkuur

Het decreet van 3 maart 2018 betreffende het deeltijds kunstonderwijs voorziet in lokale samenwerkingsinitiatieven tussen de academies enerzijds en basisscholen, secundaire scholen en instellingen voor hoger onderwijs anderzijds. Doorgaans worden die initiatieven aangeduid met de projectnaam 'Kunstkuur'. De Vlor wil de aanvragen beoordelen, zoals hij dat doet voor andere programmatie-aanvragen, via een (apart) advies. Die adviesbevoegdheid moet dus voorzien worden in de regelgeving. De Vlor zal daarvoor een advies uitbrengen dat ook nog andere aanbevelingen bevat om de aanvragen van Kunstkuur effectiever te laten verlopen.

Afwijkingen programmatiestop deeltijds kunstonderwijs

Sinds schooljaar 2011-2012 gold er in het deeltijds kunstonderwijs een programmatiestop. Ter voorbereiding van de implementatie van het nieuwe decreet voor het dko vanaf 1 september 2018, werd de nieuwe regeling voor toekenning van bijkomende onderwijsbevoegdheid aan

een academie deeltijds kunstonderwijs vervroegd ingevoerd. Ook dit jaar kunnen de academies opnieuw aanvragen indienen voor nieuwe onderwijsbevoegdheid.

Regelgevend kader onderwijsinternaten

In zijn beleidsnota Onderwijs 2019-2024 kondigt minister Weyts een regelgevend kader voor de onderwijsinternaten aan. Dat moet ingaan op 1 september 2021. De Vlor verwacht een adviesvraag en zal zich over het kader uitspreken.

Wendbaar hoger onderwijs

Het hoger onderwijs van vandaag werkt binnen redelijk strakke contouren, terwijl de maatschappij vraagt om flexibeler in te spelen op specifieke noden en om verschillende manieren van aanpakken mogelijk te maken. De Vlor zal daarom dit werkjaar ook een [advies](#) uitbrengen met aanbevelingen voor een meer ‘wendbaar’ hoger onderwijs dat dynamischer kan inspelen op maatschappelijke vragen.

3

Levenslang en levensbreed leren

De arbeidsmarkt verandert voortdurend en werknemers zullen ook steeds langer professioneel actief blijven. Dat impliceert dat ze zich tijdens hun professionele leven regelmatig zullen moeten/willen om- en bijscholen. Omdat Vlaanderen internationaal niet goed scoort op de deelname aan levenslang leren, zet het regeerakkoord sterk in op het stimuleren van dat levenslang leren.

Leercultuur

In navolging van de Skills Strategy van de OESO, brengt de Vlor een [advies](#) uit waarin hij een aantal voorstellen formuleert om de leercultuur in Vlaanderen te verbeteren. Het advies doet een aantal concrete aanbevelingen voor het volwassenenonderwijs. Maar het kijkt ook breder omdat leercultuur samenhangt met leerplezier en met de grenzen van het volwassenenonderwijs.

Ian Lanoizele – Dé kunsthumaniora, Antwerpen

De Vlor roept in het advies over leercultuur ook op tot een grondige scan van de regelgeving om systematische verandering mogelijk te maken. Daarnaast kregen we vanuit het Partnerschap Levenslang Leren de vraag om te kijken waar we in de regelgeving voor de aanbieder, partner in levenslang leren, een opportuniteit zien om innovatie en samenwerking te optimaliseren.

Hertekening inburgeringstraject

Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 bevat een duidelijke visie op de hertekening van het inburgeringsbeleid. Met die nota wil de Vlaamse Regering aangeven hoe ze die ambities zal realiseren en operationaliseren. Het doel is om het hertekende inburgeringsbeleid effectief te laten starten op 1 januari 2022. De Vlor zal daarop een advies uitbrengen dat focust op het NT2-beleid. Hij zal daarvoor vertrekken vanuit zijn eerder [advies NT2 en sociale participatie](#) waarin werd opgeroepen om de samenwerking te versterken tussen de verschillende actoren, betrokken bij het inburgeringsbeleid en bij het ruimere NT2-beleid gericht op sociale participatie. Met dat advies duidt de Vlor de drempels aan die in het hertekende inburgeringstraject zijn opgenomen en roept hij de Vlaamse Regering op om die drempels weg te werken om sociale participatie van nieuwkomers te maximaliseren.

Levenslang leren en hoger onderwijs

De Vlor is ervan overtuigd dat er voor levenslang leren ook een rol is weggelegd voor het hoger onderwijs. De raad bereidt een [advies](#) voor waarin hij aanbevelingen zal formuleren om meer in te zetten op aantrekkelijke formules voor herintreders.

(Zie ook p 15: Wendbaar hoger onderwijs)

4

**Gelijke
onderwijskansen**

Leerplichtonderwijs

In het najaar van 2018 werd een nieuw inschrijvingsdecreet voor gewoon en buitengewoon basis- en secundair onderwijs uitgewerkt en [geadviseerd](#) door de Vlor. Dat decreet is intussen uitgesteld. We verwachten een nieuw voorstel, al is weliswaar aangekondigd dat voor de inschrijvingen voor 2021-2022 alles nog volgens de huidige regelgeving zal verlopen, met inbegrip van de extra richtlijnen om inschrijvingen digitaal/op afstand te organiseren als gevolg van de coronacrisis. De Vlor wint informatie in over de impact van corona op het inschrijvingsrecht. Als het voorstel voor aanpassingen aan de wetgeving er ligt, zullen we daar advies over geven.

Alle partners in het onderwijsveld, betrokken bij het leerplichtonderwijs ondertekenden in 2014 de [engagementsverklaring 'Diversiteit als meerwaarde'](#), waarmee ze hun morele engagement bevestigen voor onderwijs dat optimale groeikansen garandeert voor alle kinderen en jongeren, wat ook hun achtergrond is. De Vlor heeft de engagementsverklaring nu geactualiseerd en plant de ondertekening in het najaar 2020.

Fien Donckers – Dé kunsthumaniora, Antwerpen

Diversiteit stimuleren in het hoger onderwijs

Het hoger onderwijs van vandaag is nog steeds geen weerspiegeling van de huidige, diverse maatschappij. In het verleden heeft de Vlor diverse adviezen uitgebracht om de diversiteit bij de studentenpopulatie te stimuleren. Afgelopen werkjaar brachten we een [advies](#) uit waarin we instellingen concrete handvaten geven voor een diversiteitssensitief **personeelsbeleid**. Daarnaast werken we aan een [advies](#) over de **sociale inclusie van studenten** uit kansengroepen. Hun lagere participatie aan cultuur en sport heeft een onrechtstreeks effect op het sociaal functioneren en studierendement, een van de aandachtspunten van de Vlaamse regering.

De Vlor bracht twee jaar geleden een advies uit over de **extra studiekosten** in het hoger onderwijs. In 2019 maakten we in een [interactief seminarie](#) daarvan een stand van zaken op. We volgen de ontwikkelingen binnen de sector nauwgezet op. Zo zullen we in het najaar van 2020 een nieuwe balans opmaken, onder meer naar aanleiding van de publicatie van de studiekostenmonitor in het hoger onderwijs.

5

Inclusief onderwijs

De minister wil van een bijsturing van het M-decreet een speerpunt van zijn beleid maken. Hij kondigde ook een conceptnota aan voor een nieuw begeleidingsdecreet. Voorafgaand formuleerde de Vlor een [advies](#) waarin hij aangeeft in welke richting het onderwijs aan kinderen met specifieke noden moet evolueren.

De conceptnota, voorzien voor maart 2020, liep vertraging op door de coronacrisis. Eens de conceptnota voor een nieuw begeleidingsdecreet is uitgebracht, zal de Vlor daar advies over uitbrengen.

We willen ook werk maken van een overlegproces over de modernisering van het buitengewoon secundair onderwijs.

De Vlor werkt ook aan een [advies](#) over onderwijsdoelen voor leerlingen met specifieke noden. Het valt immers op dat dit aspect in het beleidsdesign voor de modernisering van onderwijsdoelen onderbelicht blijft.

We willen ons daarnaast ook verder buigen over de toekomst van het buitengewoon secundair onderwijs. In de adviezen over de modernisering van het secundair onderwijs en over eindtermen en onderwijsdoelen hebben we er al op gewezen dat de huidige structuur met opleidingsvormen en types en de huidige doelen niet stroken met het vernieuwd aanbod. We starten een informatie- en overlegproces over de toekomst van het BuSO dat kan uitmonden in een advies.

Shirley Cnops – KdG Sint-Lucas, Antwerpen

6

Onderwijs- professionals

Project 'De leraar op school en in de samenleving'

Leraren zijn de basis voor sterk en kwaliteitsvol onderwijs. Via een vernieuwend, meerjarig project werkt de Vlor aan het thema 'De leraar op school en in de samenleving'. Het project focust op de aantrekkelijkheid van de leer- en werkplek van de leraar, de voorwaarden om professioneel te kunnen functioneren en de rol die de leraar inneemt in onze samenleving. We zullen verschillende participatiemethodes verkennen om de klassieke consultatiemethode van de Vlor aan te vullen.

In het najaar van 2020 wordt het participatief traject opgestart. We willen daarin een antwoord vinden op volgende vier vragen:

1. Wat maakt het beroep van de leraar uniek?
2. Hoe kunnen we de aantrekkelijkheid van de leer- en werkplek versterken?
3. Hoe kunnen we de professionaliteit van leraren (blijven) versterken?
4. Hoe kunnen we het imago en de maatschappelijke waardering voor het lerarenberoep versterken?

Rozalia Monkiewicz – Arteveldehogeschool, Gent

InnoVET: Leraren professionaliseren via technologische innovatie

Op vraag van het Departement Onderwijs & Vorming coördineert de Vlor het [InnoVET-project](#). Dat zet in op het professionaliseren van leerkrachten in het beroeps- en technisch secundair onderwijs door middel van innovatie.

Via een projectoproep konden scholen zich vorig schooljaar kandidaat stellen voor een innovatief traject. Uit de 22 voorstellen die werden ingediend, selecteerde een beoordelingscommissie 13 innovatieve trajecten die gedurende dit schooljaar werkingsmiddelen ontvangen. De kapstok voor dit alles is de 'Visie 2050' van de Vlaamse regering, waarbij men Vlaanderen (en dus ook ons onderwijs) met de inzet van zeven transitiegebieden tot een Europese topregio wil maken.

De projectcoördinator, binnen de Vlor, volgt de projecten op, in nauwe samenwerking met de regionale technologische centra (RTC). Hij begeleidt de stuurgroep met Vlorleden, een vertegenwoordiger van de RTC en de opdrachtgever. Die stuurgroep bepaalt het valorisatie- en disseminatieplan voor de projecten.

Samen met o.a. KlasCement worden nu initiatieven op poten gezet om het disseminatieplan van de stuurgroep 'corona proof' bij te sturen. De projectcoördinator zoekt hiervoor naar alternatieve (digitale) concepten. In het najaar van 2020 worden deze disseminatie-initiatieven en het bijhorende eindrapport en advies opgeleverd.

Diversiteit in lerarenteams

Er is nog steeds weinig diversiteit in de Vlaamse lerarenteams. Dat probleem kaartten we al enkele keren aan in verschillende adviezen. In zijn beleidsnota Onderwijs 2019-2024 geeft de minister aan dat hij werk wil maken van een nulmeting. De Vlor wil de mogelijkheden voor meer diversiteit verkennen door een of meer seminaries met experts vanuit onderzoek en ervaringen. We gaan ook in dialoog met de SERV naar aanleiding van hun [advies](#) over de nood aan diversiteit vooraan in de klas. De inzichten uit dit proces worden meegegeven aan de projectgroep 'De leraar' en kunnen hun beslag vinden in een rapport en/of advies.

Merel Cottenie – KdG Sint-Lucas, Antwerpen

7

Sterke en participatieve onderwijsinstellingen

Maatschappelijke verwachtingen

Van consumenteneducatie en verkeerseducatie over burgerschapseducatie en educatie voor duurzame ontwikkeling tot gezondheidsbevordering: onderwijs krijgt te maken met heel wat maatschappelijke verwachtingen. Net omwille van de sterke maatschappelijke inbedding van de thema's en het feit dat andere maatschappelijke sectoren zowel verwachtingen formuleren naar onderwijs, als zelf een aanbod ontwikkelen voor onderwijs, organiseert de Vlor een structureel overleg tussen onderwijspartners en andere maatschappelijke actoren.

Dat overleg over '[onderwijs en samenleving](#)' moet een permanent debat mogelijk maken over de relevantie van 'educaties'/maatschappelijke thema's voor het curriculum. Het moet het aanbod, net als het wederzijds professionaliseren van de educatieve medewerkers van aanbieders en de pedagogische begeleiders, transparanter helpen maken.

De onderliggende commissie werkt aan een dynamische website "De samenleving in de klas". Daar getuigen scholen over hoe ze werken aan diverse maatschappelijke uitdagingen met aandacht voor dwarsverbanden. De lancering is voorzien voor november 2020.

Identiteit en waardenbeleving

In oktober 2020 zal de Vlor de resultaten publiceren van zijn strategische verkenning over identiteit en waardenbeleving op school. Die verkenning kwam er in opvolging van de startdag in 2017 over 'diversiteit en identiteit in onderwijs'. Binnen de Vlor ging een denkgroep aan de slag om verder te reflecteren over het omgaan met verschillen op vlak van culturele, etnische en levensbeschouwelijke identiteit op school en in de klas. Naast enkele bijdragen van experts, zal het boek 'Zonder wrijving geen glans' een praktijkwijzer bevatten, toegepast op enkele casussen, om concreet aan de slag te gaan op school.

Welbevinden en preventie van pesten

In zijn beleidsnota geeft de minister aan om scholen te zullen ondersteunen en versterken bij het ontwikkelen en uitvoeren van hun antipestbeleid. Ook voor de onderwijspartners binnen de Vlor is een beleid tegen pesten een topprioriteit. Sinds het schooljaar 2015-2016 is er daarover binnen de Vlor een [structureel overleg](#), samen met de betrokken overheden en experts.

Afgelopen schooljaar ontwikkelde het overlegplatform een '[antipestslang](#)' voor scholen en een [inspiratiegids](#) voor de lerarenopleidingen. Beide instrumenten zullen in 2020-2021 breder worden verspreid en verfijnd.

Dit werkjaar zoemt het overlegplatform in op overleg en uitwisseling rond welbevinden en preventie van pesten in de specifieke context van de coronacrisis.

Studentenparticipatie

De participatie van studenten in het bestuur van de hogeronderwijsinstellingen bevordert het democratische gehalte maar is voor de studenten zelf ook een kans om zich te ontwikkelen tot mondige, kritische burgers. De Vlor vindt het dan ook belangrijk om studentenparticipatie te stimuleren en om de knelpunten ervan aan te pakken. We brachten daarover al verschillende adviezen uit. Sommige van onze aanbevelingen werden in 2019 ook decretaal verankerd.

Ook dit werkjaar blijft de Vlor het thema van nabij opvolgen. We ontvingen al vertegenwoordigers van studentenvoorzieningen en van intermediaire organisaties voor een [interactief seminarie](#) over studentenparticipatie. Dit najaar worden nog twee seminars gepland met studenten uit kansengroepen en studenten uit gezinnen met een financieel moeilijke situatie. Uiteindelijk zal dit uitmonden in een [advies](#) over sociale inclusie en participatie van studenten uit kansengroepen. (zie ook p. 19: *Diversiteit stimuleren in het hoger onderwijs*)

Onderwijsonderzoek

Vorig werkjaar verwachtte de Vlor nieuws over een volgende cyclus van het steunpunt voor beleidsgericht onderwijsonderzoek en gaven we op eigen initiatief [advies](#) om onderzoeksthema's en kennisvragen voor de volgende jaren voor te stellen. Intussen weten we dat SONO niet verlengd wordt en dat het vroegere OBPWO-kader opnieuw gehanteerd zal worden voor onderwijskundig beleids- én praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek. Dat kader is intussen geactualiseerd. De Vlor zal om advies gevraagd worden voor de themazetting en zal daarbij putten uit zijn eerdere advies en uit het advies over crisisbestendig onderwijs.

In maart 2021 zal ook de tweede editie doorgaan van de inspiratiedag [School ♥ Onderzoek](#), waar onderzoek en onderwijspraktijk met elkaar in interactie kunnen gaan.

Sectorconvenants

De Vlor is betrokken bij de onderhandelingen over de nieuwe sectorconvenants, die voor twee jaar zullen gelden. In die convenants worden engagementen opgenomen van de sectoren ten aanzien van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. De Vlor vertegenwoordigt het onderwijsveld in de ambtelijke werkgroep die de onderhandelingen voorbereidt vanuit het perspectief van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, duaal leren en levenslang leren.

Kritische voorwaarden

Om al deze ambities waar te maken, is tegelijk nodig dat de Vlaamse Regering er voor zorgt dat de onderwijsfinanciering wordt verhoogd, het onderwijsbeleid het resultaat is van een samen gedragen beleidsproces en onderwijs veel meer dan vroeger kan rekenen op samenwerking en transversaal beleid.

Financiering

De voorbije 10 jaar werden onderwijsinstellingen geconfronteerd met steeds verder krimpende werkingsbudgetten. Die beperking van de werkingsbudgetten van onderwijsinstellingen is een rem op de uitrol van de plannen die de overheid heeft voor onderwijs. In zijn [advies](#) over de programmadecreten bij begrotingsaanpassing 2019 en begrotingsopmaak 2020 riep de Vlor de Vlaamse Regering op om een globaal financieringsplan uit te werken voor alle aspecten en sectoren van het onderwijs. De Vlor zal in oktober 2020 ook advies uitbrengen bij de maatregelen die worden ingevoerd door de programmadecreten bij begrotingsaanpassing 2020 en begrotingsopmaak 2021.

De OESO vergelijkt momenteel de financiering van de instellingen hoger onderwijs van verschillende landen en hoe zij met gelijkaardige problemen en financieringsdruk omgaan. De Vlor hoopt dat dit project inspiratie kan bieden voor het oplossen van een aantal structurele tekortkomingen van het financieringsmechanisme en bij het uitdenken van een nieuw of aangepast mechanisme (2023-2024). De Vlor gaf de overheid recentelijk een [advies](#) met een aantal thema's voor evaluatievragen over het Vlaamse financieringsmechanisme. We zijn ook bereid om samen met de overheid na te denken over eventuele aanpassingen aan het mechanisme op korte of lange termijn.

De Vlor zal advies geven over het verwachte nieuwe financieringsmodel voor het secundair onderwijs.

Samen onderwijsbeleid maken

Internationaal onderwijs- en vormingsbeleid

De Vlor volgt de belangrijke ontwikkelingen in het internationale onderwijsbeleid systematisch en grondig op en stelt zijn partners in de gelegenheid om mee op de hoogte te blijven. De raad verzamelt onderwijsgebonden informatie van de Europese Unie (Raden, Commissie, Parlement) en volgt de agenda op van onder meer de OESO en de Unesco. Op die manier kunnen de Vlaamse stakeholders zich een idee vormen van de impact van Europese beleidslijnen op het Vlaams onderwijsbeleid, van de links tussen beide niveaus of – soms – het ontbreken van die links. Daarnaast adviseert de Vlor de minister over de uitdagingen van het internationale onderwijsbeleid zoals recent in het [advies](#) over de verdere uitrol van onderwijs en vorming 2020.

We hebben aandacht voor relevante openbare raadplegingen van de Europese Commissie, en formuleren een reactie op basis van bestaand advieswerk en twee consultaties van onze leden.

Onderwijsdecreet XXXI

De Vlor adviseert jaarlijks het voorontwerp van het verzameldecreet dat zowel dringende maatregelen als meer technische aangelegenheden voor het onderwijs regelt. Zo formuleerden we in ons [advies](#) over ODXXX een aantal aanbevelingen en gaven we enkele bedenkingen mee

over o.a. het stelsel van leren en werken, de verplichting voor scholen om de correcte benamingen van opleidingen en onderdelen ervan te gebruiken in hun communicatie, de wijzigingen aan het financieringsmechanisme volwassenenonderwijs en de taalregeling hoger onderwijs. Dit werkjaar zullen we advies uitbrengen over ODXXXI.

Partnerschappen met andere beleidsdomeinen

Media, Jeugd en Brussel

Van de Vlaamse minister voor Media, Jeugd en Brussel ontving de Vlor een adviesvraag/kennisgeving bij het ontwerp Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2020-2024. De Vlor stuurt als reactie [een brief](#) naar de minister. We kunnen ons vinden in de prioritaire strategische doelstellingen waarop de komende beleidsperiode zal worden ingezet. Die doelstellingen weerspiegelen de complexe uitdagingen waar Vlaanderen voor staat. Die werden trouwens op scherp gesteld door de coronacrisis. In de brief illustreren we hoe deze doelstellingen naadloos aansluiten bij de doelstellingen van verschillende permanente overlegstructuren in de Vlor. De Vlor zal, samen met adviesraden uit andere beleidsdomeinen, in gesprek gaan met de minister over hoe de aanbevelingen het beleidsplan kunnen versterken.

Welzijn

Het advies over inclusief onderwijs benadrukt eens te meer het belang van een goede afstemming met de welzijnspartners om zo inclusie op een haalbare manier uit te bouwen. De commissie Leerlingenbegeleiding heeft binnen de Vlor de opdracht om het overleg met de welzijnsactoren op te volgen. In dat verband optimaliseert de commissie ook de samenwerking met het nieuwe agentschap Opgroeien.

In het voorjaar van 2019 werd het decreet over buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten goedgekeurd. Het is een expliciete vraag van de Vlor om geraadpleegd te worden over de verdere concretisering van dit decreet. Onderwijs is immers een grote speler in de organisatie van buitenschoolse kinderopvang. De Vlor formuleerde [adviezen](#) over de eerste uitvoeringsbesluiten over het decreet en verwacht het komende jaar om ook bij het vervolg betrokken te worden.

Werk

Levenslang leren, dual learning, meer gekwalificeerde uitstroom, ... zijn thema's die domeinoverschrijdend uitgebouwd moeten worden. De Vlor richt een nieuw overlegplatform op waarbij onderwijs- en sociale partners zich engageren om gezamenlijk te werken aan vernieuwingen binnen het onderwijs. Dat gebeurt samen met de partners van de SERV.

Integratie en Inburgering

Het horizontaal beleid over diversiteit in de samenleving doorkruist vanzelfsprekend het onderwijsveld. De Vlor wil via overleg, advies en eventueel gezamenlijke initiatieven de minister van Gelijke Kansen, Integratie en Inburgering zoveel als mogelijk inspireren bij beleidsacties die een impact hebben op de werking van het onderwijs. De expertise van de Vlor moet het beleid zoveel mogelijk kunnen flankeren rond thema's zoals diversiteit op scholen (leerlingenpubliek en lerarenteams), NT2 en inburgeringstrajecten, gelijke kansen op alle niveaus van het onderwijs, taalachterstand en schooluitval.

Hannah De Beir – Arteveldehogeschool, Gent

VLOR | vlaamse
onderwijsraad

Koning Albert II-laan 37

BE-1030 Brussel

www.vlor.be

